

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Nc/11/2015
Identifikačné číslo spisu: 6412212391
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:6412212391.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu E. O., bývajúceho v L., proti žalovanému Stavebnému bytovému družstvu, so sídlom v Žiari nad Hronom, Pod Donátom 3, IČO 00 176 192, zastúpenému JUDr. Janou Šalkovou, advokátkou so sídlom v Žarnovici, Bystrická 1029/101, o zľavu na nájomnom, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 7C 35/2012 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 15 Co 696/2015, v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Jaroslav Mikulaj a JUDr. Jaroslav Gallo n i e s ú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 Co 696/2015 (vec Okresného súdu Žiar nad Hronom sp.zn. 7C 35/2012).

Odôvodnenie

Žalobca podaním z 2. decembra 2015, doručeným súdu 4. decembra 2015 vznesol v odvolacom konaní vedenom pod sp.zn. 15 Co 696/2015 na Krajskom súde v Banskej Bystrici námietku zaujatosti proti JUDr. Jaroslavovi Mikulajovi, JUDr. Jaroslavovi Gallovi a JUDr. Oľge Maľovej, ako sudcom určeným na prerokovanie a rozhodnutie danej veci s odôvodnením, že zo strany menovaných sudcov v dôsledku ich zaujatosti došlo opakovane k porušovaniu žalobcovho práva na spravodlivé súdne konanie. V nadväznosti na uvedené žalobca poukázal na konania vedené na Okresnom súde v Žiari nad Hronom sp.zn. 7C 398/2012 a sp.zn. 7C 35/2012. V prvom prípade okresný súd nesprávne zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, pričom Krajský súd v Banskej Bystrici sa v rozhodnutí zo 7. novembra 2007 sp.zn. 12 Co 280/2007 s takýmto postupom stotožnil. Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2009 sp.zn. 2Cdo 14/2008 však bolo predmetné rozhodnutie zrušené. Obdobne aj v druhom prípade bolo rozhodnutie odvolacieho súdu sp.zn. 15Co 51/2013 z 29. januára 2014, rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2015 sp.zn. 8Cdo 346/2014 zrušené. V danej veci bol vydaný rozsudok zjavne nemajúci oporu v právnom a vecnom stave veci. Uvedené svedčí o zaujatosti menovaných sudcov a zjavne celkovo nespravodlivom postupe voči žalobcovi, môže tiež ísť o takzvanú nepravú kolegialitu.

JUDr. Jaroslav Mikulaj a JUDr. Jaroslav Gallo, sudcovia odvolacieho senátu 15 Co, k námietke

zaujatosti uviedli, že k prejednávanej veci vzťah nemajú, účastníkov konania nepoznajú, necítia sa byť zaujatí. Vo veci sp.zn. 12 Co 280/2007 rozhodoval senát v inom zložení ako vo veci 15 Co 51/2013. Vo veci sp.zn. 12 Co 280/2007 JUDr. Jaroslav Gallo nebol zákonným sudcom. Vo veci sp.zn. 12 Co 280/2007 najvyšší súd vo svojom rozhodnutí konštatoval správnosť záverov odvolacieho súdu, že petit žaloby nebol jasný a určitý, výzva na odstránenie vád bola dôvodná a až po úprave bol splatný súdny poplatok, teda súd nemohol vyrubiť skôr súdny poplatok, keďže nebol jednoznačne vymedzený petit žaloby tak, aby bolo možné bez všetkých pochybností vo veci konať a vyrubiť súdny poplatok. Postup súdu prvého stupňa nebol správny, keď doručil návrh protistrane a nariaďoval vo veci pojednávanie hoci neodstránil vady podania, avšak týmito úkonmi nezačal konať vo veci samej. Najvyšší súd však vykonanie ohliadky na mieste samom považoval za to, že prvostupňový súd začal konať vo veci samej. Pokiaľ ide o rozhodnutie sp.zn. 8 Cdo 346/2014 zo 14. októbra 2015, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil z dôvodu, že žalobcovi nebola vytvorená možnosť vyjadriť sa k vyjadreniu žalovaného, ktoré bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (viď. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vnesenej žalobcom (§ 15a O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti označeného sudcu o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla účastníka) uplatňujúceho námietku zaujatosti ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je teda to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správaní sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaných sudcov je potrebné konštatovať, že sudcovia sa necítia byť zaujatí, pretože podľa ich tvrdení tu neexistuje žiaden vzťah (k veci, k účastníkom ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. Žalobca v námietke zaujatosti argumentuje vzťahom sudcov k veci, ktorý zdôvodňuje tým, že sudcovia v danej právnej veci (resp. inej, tohto istého účastníka), zamietli jeho žalobu (resp. potvrdili nesprávne rozhodnutie o zastavení konania), čo má byť dôvodom ich vylúčenia v tomto konaní. Výjadrenie namietaných sudcov JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla z 9. decembra 2015, ale ani iné okolnosti neindikujú pochybnosti o nezaujatosti sudcu, nepotvrdzujú existenciu negatívneho, či pozitívneho vzťahu sudcu k veci, k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom.

K žalobcovým argumentom v námietke zaujatosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej uvádza, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o

prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (§ 14 ods. 3 O.s.p.). Skutočnosť, že vo veciach účastníka konania, ktorý nebol úspešný rozhodovali (resp. rozhodujú) tí istí alebo iní sudcovia, nezakladá okolnosť objektívnej povahy, ktorá by mohla viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že zákonní sudcovia v danej veci disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci. Dôvod zakladajúci pochybnosť o nezaujatosti (nestrannosti) sudcu nemožno bez ďalšieho vyvodzovať v teoretickej rovine len z toho, že sudca sa zúčastní rozhodovania v dvoch súvisiacich právnych veciach (tak napr. nepublikované uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 23. septembra 2003 sp.zn. I. ÚS 390/2003). Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, vrátane toho ako sa javí účastníkovi konania. Rozhodujúce je to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy. Tvrdenú neobjektívnosť v rozhodovaní žalobca nepreukázal. Za takúto okolnosť nemožno považovať žalobcom namietaný postup sudcov v jeho veciach, ani ich rozhodovaciu činnosť (obdobne napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. novembra 2014 sp.zn. 8 Nc 46/2014, z 20. novembra 2014 sp.zn. 8 Nc 45/2014, zo 14. októbra 2014 sp.zn. 8 Nc 37/2014 a iné).

Pri rozhodovaní, či žalobcom uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcov (z objektívnych aspektov) a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti sudcov JUDr. Jaroslav Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla, a preto rozhodol, že ich nevylučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

O vylúčení sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Oľgy Maľovej Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici nerozhodoval, keďže menovaná má od 1. júna 2014 prerušený výkon funkcie sudcu podľa § 24 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.